

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához
czimzandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Szabó József**; **Dr. Berde Aron**, **Br. Jósika Sámuel**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**; felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A phylloxera Erdélyben. — A medgyesi kirándulás. — Uj phylloxera tertözés Erdélyben. — Phylloxera tanulmányut Franciaországba. — A kolozsvári tenyészállatkiállítás. — Hogyan szedjük ki a cukorrépat. — A zöldbab eltartásának módja. — Az államjóságok igazgatása. — A szombathelyi kiállítás. — Értesítés. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés július 22-én. — Mellékletünk. — Piaczi árak. — Hirdetés. —

Lapunk jövő száma

a közbeeső tenyészállatkiállítás miatt szeptember hó 4-én fog kiadatni.

A szerkesztőség.

A phylloxera Erdélyben.

E czim alatt közöltük volt volt lapunk mult (15-ik) számában két szaktudósunknak: Dr. Szaniszló Albert és Herman Ottó véleményét, most a harmadik felkért szakértő: Molnár István, budai vinczellérképezdei igazgató is megszólalt, szó szerint a következőben:

Tekintetes Egyesület!

F. évi 853. sz. bizalmas megkeresésére az erdélyrészi phylloxera-ügyet illetőleg van szerencsém igénytelen véleményemet a következőben előadni:

1. Mindenekelőtt Medgyes környéke szakértők által tüzetesen átvizsgálendő lenne s ha kitünnék, hogy az infectió csakis ezen egy területre vonatkozik — ugy az inficiált területet nem sajnálnám kiirtatni és környékét évről-évre szemmel tartani s minden újabb foltot ismét folytatólagosan kiirtani. Pénzbe kerülne ugyan, de mint a Rajnamenték, Svájc és Pozsony példája mutatja, nagyon lassítja a vész terjedését.

2. Ha az tünnék ki, hogy a baj Medgyesen tul egyéb községekben is el van terjedve, ugy az irtás kevesebb ered-

ménnyel és sokkal több kiadással járna. Ezen esetben az irtás mellőzendő lenne; de a környék jó szőlői gyérités mellett lennének fenntarthatók; ha az erdélyi clima hűvösebb és talán az altalaj nyirkosabb, ugy lehetne, — mint mi Budán sikerrel tesszük, — juliusban a gyéritést végezni, midőn a talaj mégis csak ki lenne száradva. — Ott, a hol a talaj egészen köves s a gyérités nem vihető keresztül, ott a szőlőt fel kell áldozni; mert szép hazafias phrasis ugyan poharak között a tokaj-hegyaljai sziklás, kavicsos (mindenesetre kitünő bort adó) szőlők megmentéséről beszélgetni; de okos és kivihető módot találni oly szőlők megmentésére részemről nem tudok s ugy látom négy francia utam után, hogy a francziák sem tudnak. — Ugy a gyérités mint az amerikai szőlőfajok által csakis a kellő talajrétegben gazdag szőlők mentettek meg — a többiek — pedig a legjobb bort adók — fel lettek adva.

3. Amerikai direct termő fajok Erdélybe egyáltalában nem valók; mert azt hiszem, sem gyümölcsük, sem fájuk be nem fogna ott érni. Legfeljebb kísérletet lehetne tenni az Othello, York Madeira, Canada és Noah fajokkal; de nem nagyban. — Az ojtásra nézve is kísérlet lenne tehető és pedig mindenekelőtt a Riparia-Portalis, Violla és Solonis fajokkal, de ezt is csak kisebb területen; mert e téren még nem vagyunk tisztában sem a tartóssággal, sem az adaptáció kérdésében és azt hiszem, hogy most teendő tanulmányutam sem fog valami nagy világosságot e tárgyra hozni. —

Midőn ezekben volt szerencsém véleményemet előadni, hazafias tisztelettel maradtam a Tekintetes Egyesületnek Budapesten, 1889. július 30-án

alázatos szolgálja
Molnár István,
igazgató.

A megyesi kirándulás.

(Kiküldött györsírónk jegyzetei)

Alakulás.

Augusztus 4 én reggel 5 órakor érkezett meg a megyesi tanulmányutra menő társaság nagyobb része Medgyesre, főleg a kolozsvári, nagyenyedi s az ezen utvonalba eső városokból jövő gazdasági egyleti tagok, szakértők és szőlőbirtokosok.

Az állomásnál a vendégeket dr. Krause Max városi tanácsos, helyettes polgármester fogadta s a városi tanács több tagja is megjelent az indóházánál.

A kirándulók a „Lövészhez“ címzett vendéglőbe szállásoltattak el, hol ekkorra már sokan voltak együtt a tanulmányut rendezői és a közel vidék birtokosai közül.

A vendéglő tágas kerthelyisége teljesen megtelt értekezleti tagokkal. Az erdélyi részek gazdaközönsége, mint a nagy számban való megjelenés bizonyította, élénk érdeklődéssel viseltetett az értekezlet iránt és teljesen felfogta az ügy fontosságát, mely e napon megbeszélésre kerül.

A társaság a gyülekezési idő alatt reggelizett s az idegenek csakhamar megismerkedtek.

A kert helyiségében nyolcz órakor már teljesen együtt volt a tanulmányutra jött társaság. Ekkor érkezett meg Szabó József, az erdélyi gazdasági egylet elnöke is, ki — mint a tanulmányutat rendező választmány elnöke — kevés vártatva megnyitotta az előértekezletet, mely a kertben tartatott.

— Szabó József megnyitó beszéde, melyet az egybegyűltek folytonos figyelemmel hallgattak végig, következőleg szól:

Tisztelt uraim!

Midőn ez alkalommal van szerencsém üdvözölni az igen tisztelt gazdatársakat, fogadják köszönetemet azért, hogy a gazdasági egylet meghívására ily szép számmal voltak szivesek megjelenni a mai értekezletre.

Engedjék meg, hogy ezuttal, mielőtt a tanulmányutat megnyitnám, röviden reflektáljak idejövételünk okaira.

Fájdalom, a fillokszera, mely az erdélyi részek szőlőit eddig megkímélte a pusztitástól, itt Medgyesén és a közel lévő vidéken nagy mértékben fellépett a szőlőhegyek között. Felesleges elmondanom, hogy mily nagy veszély fenyegeti az erdélyi részek szőlőhegyeit a fillokszera elterjedése által s hogy mennyire legnagyobb törekvését kell képezze minden szőlőbirtokosnak a veszély elhárítása, tovább haladásának megakadályozása.

Idejövetelünk célja a fillokszera elleni védekezés módjainak megbeszélése.

Hogy védekezhessünk a fillokszera ellen, mindenekelőtt szükséges a fillokszera felismerése és felismerése azon jelenségeknek, melyek a fillokszerás szőlőkben a bajjal előállanak s mikkel lehet a baj tovaterjedését megakadályozni. Hogy ezt tehesük, az erdélyi gazdasági egylet, mikor ide a kirándulást rendezte, egyuttal szakértőket is hívott meg, kik előadják és megtanítják, miképpen lehet felismerni a

fillokszerát s melyek azon módok, mik által a tovaterjedés megakadályozható s a már inficiált terület az elpusztulástól megmenthető. Az ezekre vonatkozó vélemények előadása képezi összejövételünk második részét.

Midőn azonban ide jöttünk ily célzattal, távol kell tartanunk magunkat attól, hogy valósuljon az itt felmerült aggodalom, hogy általunk a fillokszera az eddig mentve volt területekre elhurczoltassék s ezért a kirándulás alatt bizonyos óvatossági szabályokat kell követnünk.

E szabályok összeállítatván, kérem a titkár urat, hogy az „Utastást“ felolvasni sziveskedjék

— Ezután Gamauf Vilmos titkár felolvasta a hét pontból álló utastást, mely magába foglalta mindenekelőtt, hogy a szőlőhegyekben megvizsgálásra csakis az erre felkért szakértő ásathat ki szőlőgyökeret, továbbá a kirándulásról hazatérők ruhanéműeket, cipőiket stb. a szőlőben rátapadt földtől minél gondosabban kiporoltassák; hazatérve pedig a szőlővizsgálás alatt használt ruhában, cipőben legalább két napig szőlőhegyekben ne járjanak.

Az „Utastás“ felolvasása után Szabó József elnök az első pontban foglalt azon kivánalomnál fogva, hogy a szőlő ásatást csakis felkért szakértő végezheti, felkéri dr. Horváth Gézát, a földművelésügyi miniszter által megbízott szakértőt e tiszt teljesítésére, mit a jelenlévők hosszas éljenzéssel fogadtak.

— Ezután a társaság mintegy husz kocsin kirándult a megyesi szőlőhegyekbe, helyszíni szemle által győződni meg a veszély nagyságáról, mit a fillokszera elterjedése okozott.

Mintegy kétszáz holdnyi területet jártak be a kirándulók, kik igen szomorú tapasztalatokat szereztek az inficiált szőlőkben.

Először a Breckner-féle szőlőt vizsgálták meg, mely teljesen el volt lepve fillokszerától. A gyökereken a szokott szem nagyító üveg nélkül is észrevehette a rovar, mely sok helyt egész hosszában ellepte a gyökért.

Dr. Horváth Géza megmutogatta a fillokszerás szőlőtöket s a gyökereken azon helyeket, hol leginkább és legkorábban szokott a fillokszera előfordulni.

Két óranyi ideig tartott a szőlővizsgálás és az egész bejárt szőlősterületen konstatálták a fillokszera jelenlétét, valamint konstatálták azt is, hogy több helyt 8-10 évre visszavezethető az inficiálás.

A szőlőben különben sok helyt még szép termés van s hihetőleg 3-4 évig egyes részek még ellenállanak a pusztitásnak.

A kirándulók, miután a Krause Max városi tanácsos által felajánlott villásreggelit elfogyasztották, délelőtt 11 órakor tértek vissza a városba s egyenesen a gymnasiumhoz hajtottak, hol az értekezlet tartatott.

Az értekezlet.

A megyesi gymnasium nagy terme zsufolásig telt meg délelőtt 11 órakor értekezleti tagokkal, kik közt jelenléteken részt tettek ki a megyesi gazdák.

Kévéssel 11 óra után Szabó József a gazdasági egyesület elnöke a következő szavakkal adta át az értekezleten az elnöki tisztet Szoboszlai Károly alispánnak:

— Tisztelt értekezlet! Az erdélyi gazdasági egyesület által a mai napra kitűzött tanulmányról visszatértünk. Sajnos, a már eddig is szakértők által konstatált fillokszera jelenlétéről a medgyesi szőlőhegyeken, jelenlétünk alatt saját tapasztalataink alapján is meggyőződöttünk. Az a cél, hogy más gazdátársaink is tudomást szerezzenek maguknak jelenlétéről és az inficiált szőlők állása felől — eléretett, vizsgálatunk be van fejezve. Ezzel a mai tanulmányut első részét bevégeztük.

A további teendőkre nézve felkérem a magas kormány által kinevezett kormánybiztos helyettesét, hogy az értekezleten a teendőkre vonatkozó tárgyalásokat vezetni, az ajánlatokat meghallgatni méltóztassék. Van szerencsém a tisztelt értekezlet figyelmébe ajánlani Szoboszlai Károly urat, a mai gyűlés elnökét. (Hosszas éljenzés.)

— Szoboszlai Károly alispán:

Tisztelt értekezlet! Gróf Bethlen Gábor kormánybiztos ő méltósága a jelen értekezleten való megjelenésben akadályozva lévén, nekem jutott a szerencse, hogy a kormánybiztosi teendőket helyette végezzem.

Midőn ezt teszem, üdvözlöm a megjelent tisztelt tagokat s az értekezletet megnyitottnak nyilvánítom.

A teendőkre való tájékozódás végett a nagyméltóságú földmivelésügyi miniszter leiratot küldött s ezen értekezleten legjobbnak tartom, mindenekelőtt a magas kormány e leiratának felolvasását.

Felkérem a főispáni titkár urat e leiratból azon részek felolvasására, melyek az előttünk lévő ügyre vonatkoznak.

— Ifj. Horváth Mihály főispáni titkár olvassa a leiratból a következőket:

„A fillokszerának a medgyesi szőlőkben észlelt fellépése folytán azonnal intézkedtem, hogy a Medgyeshez közel fekvő községek szőlői megvizsgáltassanak s ennek folytán Buzd, Szász-Ivánfalva, Muzsna, Baráthely, Berethalom, Riomfalva, Eczel, Kis-Kapus, Baromlaka községek szőlőit az e célra kiküldött Dr. Szaniszló Albert kolozsmonostori gazdasági tanintézeti tanár megvizsgálta; Balla, Páltelke, Pócsitelke, Felső-Bajom, Kis-Ekemező s több más községek szőlőit pedig Fekete Pál, borászati vándortanító részint már megvizsgálta, részint pedig f. évi július havi uti programja szerint még július hó folytán meg fogja vizsgálni. Ezen vizsgálatokon Medgyesen kívül ez ideig főképpen Buzd, Szentivánfalva és Muzsna községekben észleltetett a fillokszera, minélfogva ezen községek határai Medgyessel együtt egy zárlati csoport alatt maradván, idecsatolt rendelettemmel zár alá helyeztetnek.

Tekintettel arra, hogy a medgyesi fillokszera-infekció a szakértők véleménye szerint már több évvel ezelőtt keletkezett s így tartani lehet attól, hogy a vész az eddig zár alá helyezett községeken kívül, még más községek szőlőibe is elburczott; az erdélyi gazdasági egyesület azon kére-

lemmel fordult hozzám, hogy az összes erdélyrészi szőlőhegyek vizsgáltassanak meg s egyszersmint jelentette az egyesület, hogy magának a fillokszerának s a fillokszera fellépését kísérő jelenségeknek tanulmányozása végett augusztus hó 4-én tanulmányi kirándulást rendez a medgyesi inficiált szőlőkbe.

Az egyesület ezen kérélmére folytán az erdélyrészi szőlőterületek megvizsgáltatását elhatározván; hogy a vizsgálatok mielőbb megejthetők legyenek, a végből dr. Szaniszló Albertet, a kolozsmonostori gazdasági tanintézet tanárát; Mórággy Istvánt, a nagyenyedi vinczellér-iskola igazgatóját, Máriássy Antalt, Kassa székhelylél lévő és Vényi János, Fejérttemplom székhelylél lévő kerületi fillokszera felügyelőket és Fekete Pál vándortanítókat küldöttem ki.

Méltóságodat kérem fel, hogy a megvizsgálandó községeket az egyes borvidékek szerint csoportosítva, a nevezettek között ossza fel s felhatalmazom Méltóságodat, hogy a mennyiben szükségesnek vélné a fillokszera vizsgálatok gyorsabb megejthetése végett, a nevezettekén kívül még egy vagy két más szakértőt is igénybe vehessen; önként értetvén, hogy az illetőknek ezen szakszerű vizsgálat folytán felmerült uti költségei és napi díjai a kincstár által fognak viseltetni.

Nevezetteket utasítottam, hogy a vizsgálat megkezdése előtt az erdélyi gazdasági egyesület által rendezendő kirándulás napján, augusztus 4-én Medgyesen jelenjenek meg. Ugyanazon napra dr. Horváth Gézátt, az orsz. fillokszera kísérleti állomás főnökét pedig oly célból küldöm ki, hogy a fillokszera jelenlétének felismerése és a védekezési eljárások tekintetében szükséges utbaigazításokat a kirándulóknak adja meg és a teendő intézkedésekhez felvilágosítás adására nézve Méltóságod rendelkezésére álljon.

Az erdélyrészi szőlőbirtokos közönség köréből a medgyesi infekció felfedezése alkalmával többen azon óhajtnak adtak kifejezést, hogy a vész elfojtása végett a fillokszera szőlők irtassanak ki.

Ezen irtást mellőzendőnek tartom, mert az irtás csak akkor vezethet sikerre, ha a fillokszeralepett terület más szőlőktől elszigetelt és távol eső szőlőben fekszik s az infekció csak kis területre terjed. A nagyobb kiterjedésű fillokszera foltoknak, vagy általán a bár kicsiny vagy nagyobb területekkel összefüggő foltoknak irtása célra nem vezet, mert a kiirtott szőlők mellett rendszeren újabb infekciók merülnek fel.

Ily uton tehát a vész elfojtása nem eszközölhető.

A fillokszera ellen védekező eljárások körül az erdélyrészi szőlőterületekre nézve leginkább ajánlható a szénkénnel való gyéritő eljárás és a fillokszerának ellenálló amerikai fajta szőlővesszők ültetése.

A gyéritő eljárás mikénti foganatosítására nézve tájékozásul küldöm a „Figyelmeztetés“-t és megjegyzem, hogy oda fogok törekedni, hogy a szénkénnel 15 forintért legyen a szőlőbirtokosok rendelkezésére bocsátható s ily értelmű előterjesztést szándékozom a törvényhozásnak, annak jóváhagyásának kieszközölése végett előterjeszteni.

A szénkéneg a vezetésem alatt álló miniszteriumhoz intézett kérvényre egyelőre a zalathnai főbányahivatalnál kapható. Hogy azonban ennek beszerzését megkönnyítsem, a nagyedi vinczellér-iskolánál kapcsolatosan külön szénkéneg-raktárt szándéksom felállítani, hova a szőlőbirtokosok szénkénegért és a gyéritéshez szükséges fecskendőkért majdan közvetlen fordulhatnak. Erre nézve a tárgyalásokat egyidejűleg megindítottam.—

A védekezés másik módjához szükséges ellenálló amerikai szőlővessző részint a meglévő állami szőlőtelepen kapható, részint a mennyiben a hazai készlet elegendő nem lenne, Franciaországból szokták behozatni

A jövő év tavaszán kiosztandó amerikai szőlővesszők eladására nézve a hirdetmény legközelebb fog megjelenni.

Egyrészt azért, hogy az erdélyrészi szőlőbirtokosoknak az amerikai szőlővesszők beszerzését megkönnyítsem, másrészt pedig azért, hogy tanulmány tárgyává tétessék, hogy az ottani talaj- és éghajlati viszonyoknak melyik amerikai szőlőfaj felel meg legjobban, hajlandó vagyok Medgyesen egy amerikai szőlőszaporító telepet létesíteni s megbízom Méltóságodat, hogy az erre vonatkozó tárgyalásokat dr. Horváth Gézának az orsz. fillokszera kísérleti állomás főnökének közvetítésével megindítsa.

A mi pedig a fillokszera elleni védekezés terén a magán tevékenység igénybe vételét illeti, e tekintetben célszerűnek vélném, hogy egyes községek vagy börttermő vidékek szőlőbirtokosai saját érdekükben szövetkezetekké alakulnának, miknek célja lehetne a szénkéneg és amerikai szőlővesszők közös beszerzése és a tagok között leszállított áron leendő kiosztása, gyéritési, vagy irtási költségek közös viselése, külön szövetkezeti telepen amerikai szőlővesszők létesítése, honnan a tagok mérsékelt áron, esetleg ingyen kapnák a szükséges szőlővesszőket, továbbá a védekezési eljárások foganatosítása céljából külön szakközegek tartása stb. A hol a szövetkezetek létesítése helyett célszerűbbnek mutatkoznék: az imént jelzett célok végett a törvényhatóságok szabályrendeleteket is alkothatnak.

Tett intézkedéseiről jelentését várom.

Gróf Szapáry.

A ministeri leiratot megéljenzették. —

— **Előnk:** Tehát, tisztelt értekezlet, mint a felolvasott leiratból látjuk, a földmivélségi miniszter által dr. Horváth Géza az orsz. fillokszera kísérleti állomás főnöke lett arra kinevezve, hogy a fillokszera elleni védekezési módokról nézeteit a tisztelt értekezlet előtt előadja.

Mielőtt azonban ezt tenné, jónak látom, hogy megismerjük az erdélyi gazdasági egyesület választmánya által véleményadásra felkért dr. Szaniszló Albert és Hermann Ottó nézeteinek meghallgatását. Ez értekezések az „Erdélyi gazda“ mult (15-ik) számában megjelenvén — felolvasásukat kérem. (Helyeslés.)

— **Dr. Szaniszló Albert,** a kolozsmonostori gazd. tanintézet tanára: Tisztelt értekezlet! Ezelőtt pár héttel az erdélyi gazdasági egyesület választmánya megtisztelt azzal

a felszólításával, hogy nyilatkozzam: mi a teendő az erdélyi szőlőhegyek egy részén fellepett fillokszeraival szemben, mi a teendő Medgyesen és környékén a veszély elhárítására, tovább terjedésének megakadályozására. Én akkor megadtam válaszomat az „Erdélyi gazda“ egy közleményében s most az értekezlet előtt, mint vélekedésemet lesz szerencsém felolvasni. (Halljuk!)

(Dr. Szaniszló Albert felolvasa az „Erdélyi gazda“ mult számában megjelent ide vonatkozó cikkét.)

Dr. Szaniszló Albert felolvasását hosszasan megéljenzették.

— **Ifj. Horváth Mihály** felolvasa **Herman Ottó** szakvéleményét, mely szintén az „Erdélyi gazda“ mult számában jelent meg és éljenzéssel fogadtatott.

— **Most Dr. Horváth Géza** adta elő, általános figyelem között következő szakvéleményét.

Tisztelt értekezlet! Ezután a két vélemény után, mit most hallottunk, nem lehet feladatomban, hogy szintén terjedelmesen és részletesen fejtegessem a kérdést, hanem csak egészen röviden összefoglalva akarom véleményemet és megjegyzéseimet általában az erdélyi fillokszera-infekcióról és a Medgyesen tapasztaltakra vonatkozólag előadni. Ha netalán ezen kívül is az értekezlet tagjai közül bárki még egy vagy más irányban megjegyzéseket, vagy felvilágosításokat óhajt, minden kérdésére szívesen rendelkezésére állok.

Mint az előttünk felolvasott véleményekből különösen dr. Szaniszló Albert tanár ur véleményéből hallottuk, hogy a filloxera innen Erdélyből véglegesen kiirtassék, arra a mostani viszonyok között, a tudomány és tapasztalat jelenlegi állása szerint gondolni, — sajnos — nem lehet. Óriásköltséggel, nagy finansialis kiadásokkal járna s nem csak célra nem vezet, de teljes lehetetlen jó eredményére még csak gondolni is. A hol mindennap új infekciót, annak folytonos terjedését találják: ott nem képzelhető, hogy az irtást sikerrel lehet végezni s a bajt végleg elhárítani. Az okokat, melyek e vélemény kinyilatkoztatására készítették, dr. Szaniszló Albert ur előadásából hallani méltóztattak.

Meg kell állapodnunk a szomorú tényen, hogy az erdélyi szőlőhegyekből a fillokszerát véglegesen kiirtani nem lehet.

Most ebből kiindulva, csak az a kérdés: mi a teendő a már fillokszerás s a még fillokszeramentes területeken?

Az elsőre nézve minden lehető meg kell tenni, hogy az itt lévő infekció el ne hurczoltassék és terjedése megakadályoztassék.

Erre első sorban betartandónak vélem a kormány által kiadott zárlati intézkedést; betartandónak vélem, még pedig úgy, hogy ez nem csak papirosra irt szó maradjon, hanem minden pontjában teljesítettessék s mindenki törekedjék teljes lelkiismeretességgel az intézkedés szabályait megtartani. Ugy értem ezt, hogy ne történjék csempészés, ne hurczolják el a filloxerás gyökereket a zárlat alá helyezett fillokszerás községekből más, még fillokszeramentes községekbe.

Mert a tapasztalat bizonyítja, hogy sok helyt könnyen veszik a dolgot. Azt mondják némelyek: „Ugyan mi az a fillokszera, a mivel olyan nagy lármát csapnak?! Volt más-kor is, van most is, hát ne törődjünk vele.“ Csak később, mikor már a veszély pusztít, bánják meg a könnyelműséget. Ezért nagyon szükséges a zárlati intézkedést megtartani.

A kormány ezen intézkedésén kívül van még egy mód, mit nem tudok eléggé a szőlőbirtokosság figyelmébe ajánlani. Ez a fillokszera elhurczolásának a munkások által megakadályozása.

Ez abban áll, hogy azokból a községekből, melyeknek szőlői inficiáltak, ne alkalmazzunk szőlőmunkásokat a még fillokszeramentes szőlőhegyekre. Ez anyagi kárral is járhat esetleg, de ez e veszteség meg sem közelíti nagyságban azt, melyet a vész behurczolása okozna.

A tapasztalat legjobban bizonyítja, hogy a fillokszera legnagyobb terjesztője az ember, ki részint maga, részint szerszámaival, lábbelijével és egyéb tárgyakon elhurczolatja a fillokszerát.

Óhajtandó tehát, hogy egyes községek alkossanak szabályrendeleteket, melyek szerint védekezzenek a fillokszerának a munkások által való elhurczolásával szemben.

Ez a teendő, mit az erdélyi részek fillokszeramentes szőlőire nézve kiviendőnek vélnék. Hogy a szabályrendelet megalkotható legyen, intézkedés van téve, hogy az összes erdélyrészi szőlők megvizsgáltassanak s így megállapíttassék, hol van a fillokszera és hol nincs?

A kérdés második része, hogy mi történjék itt a már inficiós területekkel?

A mint előadatott, fájdalom, a tudomány még nem tudott oly módot felfedezni, mellyel e kérdést meg lehetne oldani.

Hiszen ha ez könnyű volna, akkor nem lenne szükség, hogy itt összegyűljön egy ilyen tisztelt és intelligens közönség tanakodni a módozatok felett! E téren azonban a kérdés még sok irányban kap hézagot, ki nem elégíthető feleletet, sok része nem is kap választ.

A védekezési eljárás mint hallani méltóztatott, bizonyos módszerekben állapított meg.

A védekezési módok négy pontba foglalvák össze: a futóhomokkal való eljárás; elárasztás; szénkéneg alkalmazása és a fillokszerának ellenálló amerikai szőlőtők ültetése.

E módok közül a két elsőt teljességgel nem lehet alkalmazni az erdélyrészi szőlőhegyekben a talaj fekvése miatt s így kétféle mód marad: a szénkéneggel való eljárás és a fillokszerának ellentálló amerikai szőlőtők ültetése.

A szénkéneggel való eljárás (gyérités) abban áll, hogy a szőlőtálat kezeltek szénkéneggel, mely a tő gyökerén a fillokszerát elnyomja elannyira, hogy a tőn megmaradó néhány fillokszera aztán nem ártalmas s a szőlőtermés ép-ségben megmarad.

Ezt az eredményt látjuk Franciaországban, hol a védekezés eme neme alkalmaztatik 15 év óta, míg nálunk Magyarországon is 9 éve használják.

A legrégebb Magyarországon a farkasdi kísérleti telep, a mit én már 9 éve fenntartok és az most olyan állapotban van a szénkéneg alkalmazása által, hogy senki sem veheti észre, miké, valamikor inficiált lett volna.

De a mód helyessége nem csak a kísérleti telep által bizonyítható, mert ismerék más szőlőt is, mely így sikeresen tartatik fenn 6—7 éve.

A szénkénegelés és gyéritésre nézve a közönség némely része elfogultan azt mondja, hogy alkalmazása mód felett komplikált és nehezen sajátítható el. Ez azonban nem áll, mert hisz akkor nem alkalmazhatnák Franciaországban 100,000-nyi holdakra s viszont bebizonyult, hogy a hozzája szükséges fecskendővel való bánásmód könnyen megtanulható s a napszámos munkás is elsajátíthatja. Előnye az is, hogy a talaj legnagyobb részén alkalmazható.

Kérdés, hogy a szénkénegelés kifizeti-e magát? Tisztelt értekezlet, ez legtöbbször kalkulus dolga.

A szénkéneg, a nagyméltóságú miniszter ur jóakarata folytán olcsón, 15 forintért áll a szőlőbirtokosok rendelkezésére, sőt nem vélek indiscretiót elkövetni, ha kimondom önök előtt, hogy kilátás van reá, mikép a védekezésre alakuló szövetkezetek még olcsóbbért kaphassák a szénkéneget.

Figyelembe veendő még, hogy a szénkéneg alkalmazásánál a szőlőtelkeken még egyszer annyi trágyát kell használni, mint a mennyit azelőtt használtunk.

Minden szőlőbirtokos az említettekre szolgáló kiadási tételeket összegezve s összehasonlítva a szőlőbirtok jövedelmével, levonhatja magának a következtetést, hogy vajon e jövedelem megbirja-e a kiadást s kifizeti-e magát a módszer, vagy nem?

A hol olyan szőlők vannak, melyek 40 forint tulkiadást megbirnak, ott a szénkénegelést lehet alkalmazni.

Azért én itt Medgyesen, hol a szőlők becsesek, vagyont képviselnek, a talajviszonyok kedvezők; — helyesnek és kifizetőnek találom a szénkénegelést.

Azonban arra nézve, hogy itt miképen alkalmaztassék a szénkéneg, a helyi viszonyokat is tekintetbe kell venni, sőt az infekció szerint több mód is megpróbálható.

A medgyesi szőlőkben, a Küküllő két partján, az infekció különböző nemű. A balparton a szénkénegelést alkalmasnak vélem a talajviszonyoknál fogva is.

Az alkalmazásra nézve pedig, minthogy óhajtandó, hogy a szőlők zöme megmaradjon, ajánlatos a szőlőbirtokosok között szövetkezet alakulása, mely aztán a szükséges szénkéneget és eszközöket beszerezze és így a védekezés könnyebbé tétetik.

A Küküllő jobb partján, a hol a szőlőknek nagy része fekszik s hol még kezdetleges az infekció, ott a teljes irtás által lehetne előállítani jó eredményt. E részeken nem lehet az a cél, hogy a fillokszera teljesen kipusztíttassék, hanem hogy a szőlő, hol infekciók vannak, kiirtassék, mint a hogy Dániában s Németország nagy részében történik, hol azért irtanak, hogy földet nyerjenek. Ezt úgy kell tekinteni, mintha

a többtől külön levő határ volna s külön védekezést is kell követni.

Itt Medgyesen a birtokosságban igen sok a buzgalom s intelligencia, itt a különböző foltok felismerése nem fog nehézségekbe ütközni s így ha 5—6 hold kiirtatik, ezzel a többi szőlő mentve lesz. Természetes, hogy az eljárás alkalmazásánál a két szőlő munkásai között az összeköttetést meg kell szakítani.

Az irtásra nézve megjegyzem, hogy 300 gramm szénkéneget adunk egy szőlőtökének. Átlag egy katasztrális holdból a fillokszerák kiirtása ezer forintba kerül. Ámde ezzel azt lehet elérni, hogy a többi szőlők aztán évek során át fenntarthatók.

Ezuttal vissza kell térnem Szaniszló tanár előadásának egyik pontjára, véleményének azon részére, melyben azt ajánlja, hogy a Dezső-féle rendszerrel tegyünk kísérletet. A Dezső brochurjét ismerem és tudom egyuttal, hogy helytelen alapra építette értekezését. Előbb kellett volna említenem, hogy a szénkénegezésnél fő-elv, hogy a szénkéneget által egyenletesen telítessék a talaj széngőzzel.

Minden négyszög méterre körülbelül 24 gramm szénkéneget kell alkalmazni. A hány tőke van ott, ugyanannyi szénkéneget kell, mert ismételtelen mondom, a talajt mindenütt egyenletesen kell ellátni. Dezső ellenben azt hitte, hogy kevesebb anyag kell, mert a szőlőtöknek csak a környékét vélte befecskenézni. Így olcsóbbnak hitte az eljárást. Azonban meggyőződtem arról, hogy e mód épenséggel nem jó, célhoz egyáltalában nem vezet. Véleményem az, hogy evvel kár kísérletet is tenni s mindaddig illúzió számba megy, hogy evvel olcsóbbá és kisebb fáradságúvá tétetik a gyérités.

Előadásomban még hátra maradna, hogy szóljak a fillokszerának ellenálló amerikai szőlővessző, vagy mag alkalmazásától, melyről annyi sokat hallottunk beszélni és még többet olvasunk.

Én tisztelt uraim, egyike vagyok az elsőnek, kik ezzel a szőlővel foglalkoztak. Ismerem legnagyobb részét és tudom azt is, a mi a kulisszák mögött történik, a mit terjesztése érdekében minden egyébre való tekintet nélkül, véghez visznek; ismerem azt a nagy reklámot, a mi az amerikai szőlő háta megett lappang és pártolja. Egy jogosultsága van, az, mikor egyáltalában nem lehet más módhoz fordulni, ha futóhomokot nem lehet használni, vagy olyan a talaj, hogy gyériteni sem lehet, akkor az amerikai szőlőhez kell fordulni. Itt is, a direkt termő fajtának van előnye, legalább is a helyi használatra.

Mert az amerikai szőlőben vannak egyes fajok, melyek ellentállanak a fillokszerának, vannak, a melyek nem állanak ellent minden körülmények között s vannak, melyek csak jó talajban állanak ellent. Az adaptatiót az amerikaiak találták ki.

Ha pusztává válik valahol az amerikai szőlővel beültetett terület, azt mondják reá, hogy nem alkalmas a föld. Nem egyéb, mint ámitás az amerikai szőlővesszőkkel való üzérkedés.

Direkt termésre főképp csak két faj van: a Herbemont és Jaquez. Ha azonban az erdélyi viszonyokra alkalmazzuk, lehet, hogy nem hoz létre kellő eredményt, mert sokan azt mondják, hogy nem érik meg a termés, éppen úgy, mint a kadarkáé. Termésük különben közepes; ha jobb talajban vannak az aljakban, jobban teremnek.

Vannak még más direkt termő amerikai fajok is. Ezek közé tartozik a York Madeira is. Ennek azonban rendkívül kellemetlen az ize. Igaz ugyan, hogy némely helyt a parasztok megisszák, de nagy konsumóra nézve, világkereskedelmi szempontból nem jöhet számításba. Legföllebb más borok festésére lehet használni. szép piros színt adván a bornak, ilyenkor kellemetlen mellékíze is eltűnik. Így kisebb mértékben használható direkt termelésre, de nagyobb mennyiségre haszontalan.

A mi az amerikai alanyokra való oltást illeti, e kérdés nem érett meg annyira, hogy nagyban való kivitelre ajánlatos volna. Mert nem kell feledni, hogy az amerikai szőlő felvételével a most meglévő kapitálist el kell dobni, újat kell befektetni s aztán várni három-négy évig, míg újat terem, ha ugyan terem, az amerikai szőlő.

Hogy az oltványok miképpen teremnek, azt az előttem felolvasott véleményekből hallottuk. Annyit mondhatok, hogy nekem is vannak ilyen oltványaim. Hát 9 év óta alig 15—20 perzent van meg az oltványokból, mert ha egyszer pusztulni kezdenek, pusztul az egész. (Egy birtokos közbeszó: „Gyökerestől pusztulnak el?”) Részben gyökerestől, részben pedig az alany kihajt s az európai oltvány rajta elsárgul, elsatnyul. (Derültség.)

Visszatérve a fillokszerára ellen védekező intézkedésekre, nem merném ajánlani, hogy a birtokosok ráadják magukat az amerikai szőlőre, minden előleges megfigyelés nélkül.

Helyesnek tartanám, hogy amerikai szőlőtelep állítassék fel s abból, a kinek kedve van, vehet szőlőtől, hogy kísérletet tegyen, de még praxisban nem találok elérkezettnek az időt, hogy használhassuk.

Ezek voltak ama nézetek, miket a tisztelt értekezletnek elmondani akartam.

Mielőtt azonban előadásomat befejezném, még visszatérek dr. Szaniszló Abert tanár ur egy ajánlatára, mely szerint ő még egy amerikai szőlővessző-telepet akar berendezni Kolozsvárt és pedig magot akar vetni. Megjegyzem, hogy ezt csakis a „Riparia“ nevű amerikai fajjal lehet tenni. Mert a legtöbb amerikai faj elvettétvén, elveszti characterét és a legkülönbözőbb minőségű termést adja az ilyen tő, keresztelkedés stb. által. A Riparia legalább is két héttel későbbben virágozik valamennyi amerikai és európai fajoknál. Itt ki van zárva, hogy keresztelkedjék s elváltozzék s a tapasztalat bizonyítása szerint az egyetlen, melyet fenn lehet tartani. Ha az egylet tehát telepet állít fel, oda csak Ripariát vethet.

Állthatnak fel Kolozsvárt ily amerikai szőlőtelepet, de mint privát ember ezt nem ajánlom. Mert könnyen meg-

eshetik, hogy a hol eddig nem volt fillokszera, most kiütne s akkor azt mondanák, hogy azzal hozták be,

Ezeket van szerencsém a tisztelt értekezlet szives figyelmébe ajánlani. (Hosszas éljenzés. Hoch! Hoch!)

— Dr. Szaniszló Albert: Ugy gondolom, hogy erről a kolozsvári telepről hosszabb diskursus fog keletkezni. Azért akartam tehát felszólalni, hogy megmondjam, mi-kép ezt nem szorosan ide tartozó javaslat gyanánt emlitem fel, mert e tárgyban az erdélyi gazdasági egyesület fog otthon intézkedni. —

— Dr. Kein Adolf, medgyesi ügyvéd azt kérdi, hogy a gyérités a későbbi években is kifizeti-e magát úgy, mint az első években s az ezen módot követő birtokos megkapja-e a szőlőből néhány év múlva azt a termést, a mit például az első évben kapott?

— Dr. Horváth Géza példával ad feleletet: A farkasdi telepen 811 □ méter szőlő van ily eljárás alá véve, mely 1877-ben 47½ kiló szőlőt termett. Azóta gyérittetett s öt éve állandóan 5 métermázsza szőlőt terem. Ezenkívül még egy példát tudok, Székesfehérvárt alkalmaztatik ugyanis rendszeresen a gyérités évek óta s most annyi termés van, hogy rég ideje nem volt ehhez hasonló.

— Gróf Teleki Árvéd kérdi: kétszeres trágyával látták-e el azt a farkasdi telepet, melyen 47½ kilóról 5 métermázsásra emeltetett a termés. E kérdést azért tartom szükségesnek, mert nálunk nagy fontossága, ha valjon sokat kell-e trágyázni, vagy nem, minthogy a trágyázás nagyon nehéz és költséges.

— Dr. Horváth Géza: Kétszeres mennyiségben szükséges a trágya, de csak egyszerű trágya kell.

— Szentgyörgyi Lajos: Igen tisztelt értekezlet! A mostani gyűlésen lévő részvételből nagyon is észrevehető, hogy miennyire irtóznak mi e bajtól, melybe a medgyesi szőlők jutottak. Érezhető, hogy utját kell vágjuk a veszedelem tovább terjedésének.

Alig vártuk tehát azt a percet, melyben megvilágosítottassanak azok a dolgok, miket eddig nem láttunk tisztán s összegyűltünk itt, felolvastattak a felkért szakértők véleményei, előadatott a dr. Horváth Géza ur véleménye és mikor mindennek vége van, hazamegyünk és nem tudjuk, mit csináljunk? Így vagyunk, én legalább abban a helyzetben vagyok e perczen: Elbeszélünk miudent s a végén azt mondjuk: ez sem jó, az sem jó s ma nem tudunk többet, mint tegnap, ma ott állunk, a hol tegnap. (Zajos ellentmondások) Ugy vagyunk evvel a dologgal, mint a mádi zsidó.

En korántsem akarok már most külön utasításokat adni, hanem oda akarom vitetni a dolgot, a honnan kiindult: az erdélyi gazdasági együlethez.

Hogy különben reflektáljak az előadott véleményekre, szerintem Kolozsvártt kísérleti telepet felállítani, nem helyes. A kik ezt ajánlják, nem tudják, hogy Kolozsvártt, a hol még eddig nem találtatott infekció, mennyire irtóznak mi a fillokszerától. Kolozsvártt telepet felállítani annyit je-

lent, mint hogy vigyünk Kolozsvárra fillokszerát és próbáljuk meg, hogy valjon ott megél-e?

Helyesnek találok, hogy itt Medgyesen állíttassék fel telep, ide hozzanak amerikai szőlőt, itt próbáljanak, de nem úgy, mint a farkasdi telken, hogy elpusztuljon az is, a mi behonosított.

Szóval találjuk módját az orvoslásnak, de nem úgy, hogy ne csináljunk semmit. Hivatkozunk az itt jelenvolutakra, kikről névsort állítottunk össze, hivatkozunk az egyes vidékekre, hogy ezektől megkérdezhessük később az eredményt, de én most is csak ott állok, a hol tegnap.

Mert hisz a gyérités jó, csak ne lenne ott az a 24 vagy 40 forint, annak a ménkü folyadéknak az ára, mely úgy elpusztíthatja a szőlőt, akár csak a fillokszera. (Közbeszólások: „Ügyelni kell reá!”)

Ügyelni kell arra, hogy megélhessünk, de hagyjunk békét a szénkőnegnek, meg az amerikaiak. Mert ezzel is úgy fog lenni, hogy elhozzuk onnan Farkasról a tiszta tőkét s behozzuk vele a fillokszerát. Inkább küzdenünk kell az ellen, hogy az inficiált helyekről még a szőlőt se hozzuk be. Erre nézve szorosabb rendeletet kellene hozzanak s e rendeletet jobban betartani, mint eddig tették. Ily irányban, a kérdés ez ágára kell intézkedéseket, lépéseket tenni. Ezelőtt két héttel még úgy állottunk, hogy Kolozsvártt nincs fillokszera. De a védekezés érdekében tett előterjesztésekre a miniszteriumtól soha még választ sem kaptunk, hogy a szőlőbehozatalt megakadályozza.

Most megadta nekünk a miniszter a kormánybiztost, ő a mi fejünk, a kinek meg kell hallgatnia minket. Kérjük meg hát a mi fejünket, a kormánybiztosunkat, hogy járuljon a ministeriumhoz és orvosolja ijedelmünket, bátor volnék kérni, mint elnökünket, hogy felsőbb helyen a mi kivánságunkat előadja. —

— Ilyés Sándor: Mélyen tisztelt értekezlet! Én a tisztelt előttem szólóval természetesen polemizálni nem akarok. Reflektálnom kell azonban beszéde egy részére. Ugyanis azt mondja, hogy ő nem okosabb, mint tegnap volt. De én ellenben, tisztelt uraim — s azt hiszem, az egész értekezlet nevében mondhatom — úgy gondolom, hogy mindnyájan okosabbak vagyunk és sokat tanultunk e kirándulás és értekezlet által úgy théoretice, mint practice. Tanuságot szerezhettünk az előadott és felolvasott szakszerű, gondos értekezésekből s ezért mindnyájunktól az előadó urak köszönetet érdemelnek (éljenzés) s ezt a jegyzőkönyvben is megjegyeztetni vélem. (Hosszas éljenzés.)

Felszólalásom másik oka az, hogy a kormánybiztosi rendelet a megvizsgálendő szőlők közül kizárja Maros-Tordamegyét és Maros-Vásárhelyt. Ezt tévedésnek tulajdonítom s felkérendőnek vélem a kormánybiztos ő méltóságát, hogy e részben a magas kormányhoz felvilágosítás végett előterjesztést tegyen e helyeknek bevonására. (Éljenzés.)

— Az indítvány elfogadtatott.

— Ugron Zoltán: A kormánybiztos ur által, tisztelt értekezlet, a trágyázás fontosságát kérem hangsúlyoz-

tatni. A trágyázás tartósságára nézve kérdést intézek dr. Horváth Gézához.

— Dr. Horváth Géza: A mi magát a trágyázást illeti, arra tettem kísérletet, hogy meddig lehet ellentállani a trágyázással. Kihasitottam egy táblát, de nem tapasztaltam egyebet, minthogy csak egy vagy két évig tart az ellenállása.

— Mórág yi István: Tisztelt értekezlet! A mi a trágyázást illeti, az nagyon problemátikus dolog, a talaj fizikai alkotásától függ, hogy meghatározhassuk, 250, vagy 300 métermázsát vegyünk-e normális mértéknek? Hogy a szőlő a szénkénelés által levő erőbeni hiányait visszapótolja, arra szükséges a trágyázás, mert a szőlő, ha nem trágyáztatik, tönkre menne.

Másrészt sokkal nagyobb az infekció itt Medgyesen, hogysen ne helyeselném az eddig előadott javaslatokat, de kérnem kell, hogy a szőlő zöld oltásra is több gond fordítassék. A szőlősgazda nehezen tudja a 30—40 forintot előkeríteni, de annál könnyebben megcsinálja a zöld oltást maga. Tapasztalatból meggyőződtem, hogy a szőlő zöld oltása eredményre vezet.

Első segélyül természetesen leggyorsabb a szénkénelés alkalmazása, de ismételtlen kérem, hogy itt a megyében, nemkülönbén Erdélyben a szőlő zöld oltásra különös gond fordítassék. Egy nap alatt egy jó munkás 250—300 zöld oltást tud csinálni s ha másképpen nem használja, gyümölcsözteti.

A mi a megújítást illeti, azt lehet másképpen is csinálni: tudni illik, hogy az amerikai alanyt beoltom, úgy, hogy ismét megadja a hajtást. Alólról mindig tudok pótléket nevelni s alólról beolthatom. Én azt hiszem azonban, hogy a zöld oltás eláll 10—15 évig s így az a szőlősgazda, a ki nem tud 40 frt tulkiadást tenni, inkább ezzel pótolhatja a szőlőjét. A mi a szemzést illeti, az eddig nálam nehezen ment; nem volt elég sikere.

A miket itt elmondtam, azokkal nem akartam az előbbi véleményekkel ellenkezni, hanem csak azt elérni, hogy néhány oltvány e célra is adassék ki, hogy az emberek folytonos gyakorlatban lévén, a dologban magukon ily módon is segíteni tudjanak s később ők maguk legjobban tudják megtalálni a megfelelő módokat. (Helyeslés)

— Dr. Horváth Géza: Az imént felszólaló Szentgyörgyi ur előhozta a szőlőfürt forgalmat is, mint mely a fillokszera elhurczolásában egyik tényező. A szőlőfürt forgalom tudvalevőleg nemzetközi konvenczió által van szabályozva. A konvenczió nagyon alapos megbeszélések voltak arra nézve, hogy miképpen és mi által hurczoltatik be a fillokszera. Akkor megbizonyosodott, hogy szőlőfürtön a fillokszera nem vihető be. Másrészt ha a Szentgyörgyi ur vélekedése szerint intézkednének, akkor semmi sem mehetne például innen más helyre, vagy más helyről ide.

Mondjuk, hogy — bár nem így van — a szőlőfürtön is volna fillokszera.

Még ez esetben sem árthat. Mert a csemege szőlőt senki sem viszi ki a szőlőkbe, hanem megeszik otthon.

A csemegezőlő elvitelének megakadályozása esetén, abban a pillanatban, midőn az ily szőlőt itt benn nem engedjük egyik helyről a másikra vinni s mikor a kormány ezt kimondja: az összes magyarországi szőlő-export — mely néhány milliót képvisel — azonnal megszűnnék. Mert külföldön azt mondanák, hogy ha Magyarországon veszedelmesnek találják a csemegezőlőt, éppen úgy veszélyes lehet künn is. Ezzel tehát tetemes közgazdasági kár okoztatnék, a mit bizonyosan senki sem akar. (Helyeslés.)

— Nagy József: Hivatkozva a végzett munkára, köszönetét fejezi ki az erdélyi gazdasági egyletnek a gyűlés nevében a tanulmányut rendezéséért s a szakférfiaknak a tartott értekezésekért, melyek igen sok tanúságot szolgáltatottak a jelenlevő szőlőbirtokosoknak. (Hosszas éljenzés.)

— Szabó Samu tanár: Egyetlen egy megjegyzést vagyok bátor még tenni. Tudniillik az érintkezésben nem annyira a szőlőtőkék, mint a dísz cserjék és gyümölcs-tőkék a veszedelmesek. Valjon nem lehet-e ennek a földjével behozni a fillokszerát? (Közbeszólások: Nem szabad a földet behozni, sem a gyökeret.) Akkor meg vagyok nyugodva, de kérem, hogy mi magunk között is hangsúlyozzuk az ilynemű zárlatot és tartsuk lelkiismeretesen meg az egymás közti forgalomban. (Helyeslés.)

Elnök: Mielőtt az értekezletet berekeszteném, szükségesnek tartom még egyszer felolvastatni a fillokszera általunk való elhurczolása ellen hozott szabályokat.

Ifj. Horváth Mihály főispáni titkár felolvassa a már ismert „Utastást“.

Elnök: Tisztelt értekezlet! Azt hiszem, hogy az előttünk levő kérdés, mely miatt összegyűltünk, teljesen ki van merítve. Így nem marad más hátra, minthogy megbizassék a kormánybiztos, hogy az itt elmondottak figyelembe vételével és a szakférfiak meghallgatásával a szükséges intézkedéseket tegtegye. (Hosszas éljenzés.)

Ezzel az értekezlet délutáni 2 óraker véget ért.

Az ebéd.

Az értekezlet után 2 óraker közös ebéd volt a „Lövészhez“ címzett vendéglő tágas kerthelyiségében, hol a számos asztal nagy hamar elfoglaltatott a vendégek által.

A harmadik fogásnál megkezdődtek a felköszöntések:

Dr. Kein Adolf ügyvéd utalva az értekezleten felolvasott miniszteri leirat fontosságára s a földmivelésügyi miniszter gondoskodó figyelmére Gróf Szapáryt éltette Ugron Zoltán Küküllőmegye főispánjáért és a szőlőbirtokosság kormánybiztosáért: gróf Bethlen Gáborért üritett poharat,

Nagy József az értekezlet vezetőjét Szoboszlay Károly alispánt, a helyettes kormánybiztosát köszöntötte fel.

Szilágyi Gyula dr. Horváth Gézáért üritett poharat, pár lelkes szóval vázolván működésének fontos voltát.

Ifj. Horváth Mihály az összegyűlt földbirtokosokat éllette.

Bedőházi Béla vázolván az értekezlet összehívásának nehézségeit s az erdélyi gazdasági egyesület tevékenységét, az egyesület szorgalmas és fáradhatlan titkárát, Gamauf Vilmost élte.

Nagy József a szíves fogadást megköszönve, a megyesieket élte.

Theil, városi tanácsos, a kirándulás fejét, az erdélyi gazdasági egyesület tisztelt és szeretett elnökét, Szabó Józsefet élte.

Szabó József köszönetét fejezve ki, a megyesiekre üritette poharát.

Wagner, városi főjegyző a legközelebbi boldogabb vizionlátásra köszöntötte fel a vendégeket.

Fekete Pál, dr. Szaniszló Albertet, a fillokszerai elleni védekezés végett sokat fáradott tanárt köszöntötte fel.

Mórággyi István humoros tóztban dr. Kein Adolfot élte.

Szilágyi Gyula a gazdasági mozgalmak iránt érdeklődő jelenlévő ifjuságért ivott.

Szentgyörggyi Lajos a társaság egyetértésére köszöntött.

Mórággyi István a szász-magyar testvériséget élte.

Ifj. Bárány Bornemisza János az ifjuságnak jó példát adó gazdákat köszöntötte fel. —

A folytonosan jó hangulatban tartó ebéd öt órakor ért véget.

A vendégek nagy része vasárnap este elutazott Medgyesről.

A résztvevők névsora.

A most leírt medgyesi értekezleten külön képviselve volt: az erdélyi gazdasági egyesület, a szolnok-dobokamegyei gazd. egyesület, a nagyenyedi Bethlen főtanoda, Deés városa, Kolozsvár városa, Torda-Aranyosmegeye, a Beszterce vidéki gazd. egyesület, Kis-Küküllőmegeye, a kis-küküllőmegyei gazd. egyesület, Szebenmegeye szerdahelyi járása, Nagy-Küküllőmegeye, Székely-Keresztur városa, Medgyes városa.

A jelenvoltokról a következő névsort sikerült összeállítani: Szabó József (Szász-Fenes), Ilyés Lajos (Székes), Dr. Horváth Géza, (Budapest), Szoboszlai Károly (Segesvár), ifj. Horváth Mihály (Segesvár), Gamauf Vilmos (Kolozsvár), Dr. Kein Adolf (Medgyes), gróf Teleki Árvéd (Drassó), dr. Szaniszló Albert (Kolozsvár), Fekete Pál (Szőkefalva), Müller András (Medgyes), Binder Márton (Medgyes), Heindendorff Károly (Medgyes), Nagy Lajos (Kolozsvár), Horváth Albert (Radnóth), Keresztes Lajos (Maros-Ludas), Keresztes Áron (Maros-Ludas), Dr. Adorján Jenő (Gyéres), Dr. Vajda Dániel (Maros-Ludas), Szentgyörggyi Lajos (Kolozsvár), Csáky Ferencz, Kein Felix (Medgyes), Görög Sándor (Kis-Almás), Ambrózián Mihály (Nagy-Ekemező), Weber Károly, Lupián Károly (Medgyes), M

riássy Antal (Kassa), Schwarcz Dániel (Medgyes), Volkán Sándor (Görgény), Pál István (Örményes), Stüks István, Gábel Máttyás, Greavu Jakab (Toporcea), Papp Mózes (Maros-Ludas), Kleinen J. (Medgyes), Binder V., Foramitti A. (Medgyes), Dr. Folberth F. (Medgyes), Dr. Krause Max (Medgyes), Sachsenheim Albert (Medgyes), Csató Gábor (Dicső-Szent-Márton), Fritsch Rezső, Wellmann Adolf, Theiss Henrich, Theil Edvárd (Medgyes), Derszi János (Erzsébetváros), Bedőházi Béla (Czelna). ifj. Szatner Lajos (Ádámos), Boér Károly (Ózd), Hary Antal (Mikeszásza), Fekete Miklós (Dorton), Avéd Jákó (Gyulafehérvár), Br. Splényi Árpád (Panad), Ugron Zoltán (Fiátfalva), Br. Bornemisza János (Görgény-Váralja), Csallner Dániel (Beszterce), Kapp Márton (Beszterce), Falk Gusztáv (Medgyes), Binder István (Szent-László), Rezső Károly, Schücz György, Rättscher Tamás (Medgyes), Örry Tivadar (Kolozsvár), Fröhlich Gyula (Gyulafehérvár), Wagner Vilmos (Medgyes), Ehrlich Mihály (Medgyes), Unger István (Darlócz), Kádár Lajos, Jakab Imre, Ajtai Bálint (Magyar-Igen), Vadai Gergely (Sárd), Dr. Bartha János (Kolozsvár), Szabó Sámuel (Kolozsvár), Mórággyi István (Nagy-Enyed), Szilágyi Gyula (Nagy-Enyed), Dósa Sándor (Mikeszásza), Gyárfás Károly (Hosszuasszó), Dániel Ferencz (Moson), Nagy József (Maros-Vásárhely), Sándor Domokos (Székely-Keresztur), Albert Lajos (Csongva), Szarvadi Farkas (Deés), Szemmáry József (Deés), Györfy Lajos (Székely-Keresztur), Maurer Albert (Medgyes), Borosnyai István (Erzsébetváros), Oresteian Dumitru (Kis-Apold), Konnerth D. (Medgyes) Czoppelt József (Medgyes). —

Uj phylloxera fertőzés Erdélyben.

A kormánybiztos által Kolozsmegeye szőlőinek megvizsgálására kiküldött szakértő: Máriaassy Antal a phylloxera jelenlétét a következő helységek szőlőhegyeiben konstatalta u. m.: Bánfi-Hunyad, Zsobok, Magyar-Bikal, Ketesd, Középföld és Farnos, összesen tehát hat községben, melyek kisebb-nagyobb mérvben inficiálva vannak. E tény bizonyítja, mily helyes volt azon kérelem, mely az egész erdélyrészi szőlőterület megvizsgálását sürgette és mennyire hálára kötelező Gróf Szapáry miniszternek azon gyors intézkedése, mellyel ezen vizsgálatot lehetővé tette. Igaz, hogy a phylloxerának konstatalása, megtalálása nem könnyű dolog, olyan — mint Dr. Szaniszló találóan mondja — mintha valaki egy tűt keres egy szekér szénában, de hogy a gyakorlott szem mégis többet lát, mint a tapasztalatlan, azt a fenti szomorú esetek is bizonyítják. —

Phylloxera tanulmányut Franciaországba.

Az országos gazdasági egyesület által júniusban a Tokaj Hegyalja phylloxerás szőlőterületére rendezett kirándulásnak azon szomorú tapasztalat volt eredménye, hogy a phylloxera kérdés még felette bonyolult és annak tisztázása elsőrendű feladat! „Igaz — így szól az egyesület titkári hivatala által kibocsátott felhívás — hogy a kormány szakközzegei több ízben utazták már be Franciaországot, de részben odakünn az üzérkedés által félrevezettetve, sohasem tudtak tökéletes eredménnyel haza jönni; részben pedig csupán saját egyéniségük és nézeteik szerint tanulmányozva, egyik-másik irányában a védelmezésnek tudtak csak felvilágosító, néha elfogult nézetekkel szolgálni a gazda közönségnek. A legprimitívebb kérdések sincsenek még abszolúte beigazolva! Ezek indították arra az országos gazdasági egyesületet, hogy Franciaország szőlészét alapos és önálló tanulmány tárgyává tegye, nem 1—2 ember, hanem több: 20—25 szakértő által, kik azután teljesen független és tárgyilagos véleményt adhatnak. A kirándulók augusztus 20-án indulnak Budapestről és déli Franciaországnak: Marseillenek véve utjokat egész Párisig haladnak, jobbra-balra megtekintve az érdekesebb szőlőtelepeket és védekezési módokat, mire szeptember 25-én ismét Budapestre érkeznek. — Ezen ut, jól vezetve és jól kihasználva nagybecsű tájékoztatást nyújthat hazai szőlésztünknek is, kiyált az ottani viszonyokkal megegyező esetekben ennél fogva nagy érdeklődéssel várjuk eredményét. —

A kolozsvári tenyészállatkiállítás.

— Ámbár a folyó augusztus hó 30—szeptember 2-ig Kolozsvárt tartandó VII-ik tenyészállatkiállításra a bejelentések — a mostoha takarmány és természeti viszonyok dacára — az augusztus 15-ével lejárt határidőig örvendetes számmal érkeztek be, a rendező bizottság mégis a nagyobb verseny biztosítása érdekében czélszerűnek látta a bejelentési határidőt augusztus hó 20-áig meghosszabbítani, a mit ezennel közhírré tesz. —

— A kiállításon az ismert, ugyyszólván törzsvendégek mellett több új névvel is találkozunk, mely bemutatást kíváncsian várjuk. A számító tenyészőt a nagy mennyiségű és magas díjak mellett még az is vonzza, hogy az állam részére úgy ménlovak, mint bikák itt és ez alkalommal a kiállított állatokból fognak vásároltatni. —

— Az állatkiállítási szakosztálynak augusztus hó 31-ére kitűzött közgyűlése, mint értesültünk, nem csak a szabályszerű jelentésekkel stb. lesz hivatva foglalkozni, hanem biztos kilátás van arra is, hogy a földmivelésügyi minisztérium állattenyésztési osztályának vezetője: Egan Ede, országos tejgazdasági felügyelő a gyűlésben részt fog venni s előleges tanulmányutját követőleg több Erdélyt érdeklő fontos állattenyésztési kérdést közös megbeszélés tárgyává tenni. Reméljük, hogy ez ötletből a gyűlés nagy

látogatottságnak fog örvendeni s gazdatársaink jogos kívánságaik tolmácsolásával nem fognak késmi —

— Megemlítjük még, hogy a bíráló bizottság szakszerű összeállítására most is kiváló gond lett fordítva; élén Gróf Bánffy György, e kitünő gazda áll. Az összes erdélyrészi, valamint az országos és a biharmegyei gazdasági egyesület küldenek képviselőket a jurybe, miglen egyes elismert szakértők közvetlenül nyertek meghívást. —

Hogyan szedjük ki a cukorrépat?

E kérdésre azon egyszerű választ adhatjuk, — így irnak a „Gazdasági lapok“ — hogy tessék a cukorrépat termelő gazdáknak folyó évi szeptember hó 1-én és 2-án Hatvanba eifáradni, hol az állomás és a hatvani cukorgyár közvetlen szomszédóságában levő répatáblán a hevesmegyei gazdasági egyesület által rendezve a répa kieszedésének minden módja gyakorlatilag fog bemutatattatni.

Elihatározta ugyanis a hevesmegyei gazdasági egyesület, hogy a jelzett időben a répa kieszedő eszközökkel egy kísérleti bemutatást tart, melyen a kieszedés minden módját és az erre szolgáló kézi és fogatos eszközöket és gépeket bemutatja.

E bemutatást versenynek nem nevezhetjük azért, mert az előleges tervezet szerint bár az egyes eszközök előnyeit kitüntethető minden körülmény figyelembe vétetik és az erőmérők is alkalmazásba vétetnek; mégis hivatott bírálat és az evvel összefüggő díjazás nem eszközöltetik.

E bemutatási kísérlet czélja kétirányú. Első sorban, hogy a gazdaközönséget a kieszedés módja felől tájékoztassa; a kieszedésre szolgáló eszközöket és gépeket bemutatva, azokkal a gazdaközönséget megismertesse, másrészt pedig, hogy a gyárosoknak alkalmuk legyen a gépek tökéletesítésére. —

Hazai gyáraink közül Kühne mosonyi gyára foglalkozik kieszedők gyártásával. Gyártja különösen a Pracner-féle répa-kiszedőt, melynek ára 16 forint.

A lundenburgi versenynél ezen eszköz nyerte el az első díjat. Előnye egyszerűsége mellett az, hogy a mag-répat is minden megsértés nélkül szedi ki.

Ugyan e czég gyártja a Zeithammer-féle répa-kiszedőt. Ez leginkább Csehországban van elterjedve. Munkaeredménye 1½ hold; sőt könnyebb talajban 2¾ holdat is kieszedhetünk vele. Ezen eszköz ára taliga nélkül 24 forint.

Ugyancsak e czég készíti a Siedersleben-féle két soros répaemelőt, melynek ára 135 frt; de szerkezete s munkaképesége is felülmulja a most nevezettekét.

— Mindenestre czélszerű volna, ha nagyobb cukorrépatermelőink közül néhányan Hatvanra rándulnának, mert ott sok egyebet is látnának és tanulnának; az utazás pedig az új tarifa szerint Erdély bármely állomásától oda-vissza (II-ik osztályon) csak 12 forintba kerül. —

A zöldbab eltartásának módja.

A zöldbabból (fuszulykából) egy kis hordócskára valót megszedetvén, azt megtisztítjuk s finomra vágatva, miután

egy kis hordó fenekére meggyfalevelet s majoránát teszünk, egyharmadrésznire megtöltjük azt ily összevágott zöldbabbal s ennek a tetejébe is meggyfalevelet és majoránát s egyfélmarék só tété, azt egy gyermek által letapostatjuk, a mi ha megtörtént, új réteg jön reá ismét egy harmadrésznire, szintén meggyfalevél, majoránna és sóval, s ez is letapostatván, az utolsó harmadrész is letapostatik. Ekkor a hordó megtelvé, tiszta ruhát terítünk reá s gyenge ecetes lével leöntjük, mire deszkát teszünk reá s ezt kövel lenyomatjuk. Ha az ecetes lé a deszka felől nem jön fel, annyit kell ebből még reá önteni, hogy ez a deszka fölött álljon. Hetenkint ezt is meg kell mosni, mint a káposztát. (Gy. f.)

Az államjóságok igazgatása.

A ministertanács elhatározta, hogy az összes államjóságok igazgatása (kivéve ama részeket, melyek eladásra szántak) jövő év január 1-től a földmivelésügyi ministeriumra bizassék. A jövő évi költségvetésben ehhez képest az államjóságok kiadásai és bevételei — azok is, a melyek bérlet útján folynak be — már a földmivelésügyi ministerium budgetjében fognak szerepelni. Ennek következtében az összes telepítési ügyek szintén átmennek a földmivelésügyi ministerium hatáskörébe. A kormány szándéka legközelebb Temesvár környékén nagyobb terjedelemben megkezdeni a telepítést és ennek következtében a földmivelési ministerium már az idén meg fogja kezdeni az erre szükséges előmunkálatokat. Az államjósági részek és területek eladását ezentul is a pénzügyminiszter fogja keresztülvinni. Amaz államjóságok kezelése tehát, melyek eladásra vannak kijelölve, még ha az eladás csak a későbbi években történik is meg, továbbra is a pénzügyministeriumnál marad. —

— Őszintén örvendünk ezen elhatározásnak, mely a nagyterjedelmű birtoktesteket egységes kezelés alá vonja s így kétségkívül azoknak jóvedelmezőségét is tetemesen emeli; örvendünk különösen azért, mert jelenleg a földmivelésügyi ministerium élén az ország egyik legjobb gazdája áll, ki kétségkívül mindent el fog követni, az eddiginél kedvezőbb eredmények elérésére. —

A szombathelyi kiállítás

a folyó évről véglegesen elmarad, minek oka egyfelől a Vas- és Sopronmegyében uralkodó ragadós száj- és körömfájás, másfelől a rossz termés következtében nyiltvánult részvétlenség. A száj- és körömfájás az 1888. évi VII. t.-cz. 36. §-a értelmében az oda tervezett országos tenyészállatvásárt tette lehetetlenné, a mivel magának a kiállításnak fővonzereje is elesett! A szövetségbe lépett gazdasági egyletek is ez alkalomra tervezték évi nagy gyűlésüket, mely most valószínűleg őszutón Budapestre fog összehívadni. Ország-részünkől a szombathelyi kiállításra alig jelentkezett valaki s így annak elmaradása nem is igen érinti gazdatársainkat, kik hasonló nyomasztó körülményekkel küzdenek az idén, mint dunántuli pályatársaink. —

Értesítés.

Az adai (bács bodroghmegyei m. kir. földmives-iskola növendékei közül többen szolgálatba lépni hajlandók, minél fogva a birtokos, bérlő és gazdatiszt urak tisztelettel felkéretnek, hogy a mennyiben akár nőtlen, akár nős és már megállapodott koru olyan egyénekre volnn szükségök, a kik a gazdaságban minden gyakorlati munka végzésére és végeztetésére képesek: a nevezett iskola igazgatóságához fordulni sziveskedjenek, hol a további értesítések készséggel fognak megadatni. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1889. július hó 22-én.

Tartott elnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Filep István, Dr. Szentkirályi Ákos, Szenkovich Márton, Vörös Sándor, Gróf Bethlen Gergely és Gamauf Vilmos, e titkár.

168. A július 9-iki ülés jegyzőkönyve felolvastatván — a mainak hitelesítésére Vörös Sándor, Dr. Szentkirályi Ákos és Szenkovich Márton tagtársak kéretnek fel.

169. Ministerium 2377. sz. a. felszólít, hogy mult évi működésünkről a jelentést mielőbb küldjük be — miután mindeddig felhívás nem érkezett, jelentés sem tétetett; most azonban a magas kívánságnak megfelelőleg felterjesztetni fog.

170. Kis küküllőmegyei gazdasági egylet phylloxera-ügyben a ministeriumhoz intézett felterjesztését — melyben kormánybiztos kinevezését és a megyesi szőlők gyökeres kiirtását kéri — pártolás végett megküldi; — hasonlírányu felirattal pártoltatni fog.

171. Budapesti kereskedelmi muzeum f. évi tagsági díj befizetését kéri — 10 frt utalványoztatott.

172. Parádi Kálmán ur tudatja, hogy a megyesi kirándulásban távolléte miatt nem vehet részt — sajnálattal tudomásul vétetik.

173. Nagy-enyedi vinczellérképezde igazgatósága tudatja, hogy a zárvízsga július 31-én fog megtartatni — tudomásul szolgálván, egyleti megbizottul Zeyk Dániel országgyűlési képviselő ur fog felkéretni.

174. Kolos-monostori igazgatóság 205 sz. a. a Gróf Mikó és Bors jutalomdíjakra kijelölt hallgatók minősítési táblázatát terjeszti elő — az indokolt előterjesztést igazgató választmány is magáévá tévén, a „Gróf Mikó Imre emléke“ czimű jutalomra ajánlott Tordai György, Bacsoni Kálmán, Puskás Jenő közül a 100 frtos díjat T o r d a i G y ö r g y n e k; a Bors-alapítványt pedig Elekes István, Ruisz Antal és Szobotka Imre közül E l e k e s I s t v á n n a k adományozza. A kiosztás a zárünnepély alkalmával július 25-én fog erre felkért tagtárs Szabó Sámuel által eszközöltetni.

175. Kolos-monostori igazgatóság 152 sz. a. az intézeti alapítványi helyekre és szabad helyekre beérkezett

kérvényeket és az illetők minősítési és kijelelési táblázatát terjeszti be. — A 7 alapítványi helyre 12 kérvény érkezvén, választmány az igazgatósággal egyetértőleg a következő ifjakat az alábbi sorrendben jelöli ki u. m. Voith Gyula, Ádám Béla, Vitályos György, Csákány Géza, Kelemen Miklós, Bárány Pöllnitz Oszkár és Keresztes Árpád. — A különben igen jól kvalificált Nagy Kálmán azért nem volt jelölhető, miután jogi tanulmányainak bevégezése óta gyakorolt foglalkozását nem igazolta. —

A 7 megüritelt szabadhelyre összesen 9 folyamodvány érkezett, ezek közül szintén az igazgatósággal egyetértőleg kijellettetnek: Tóth Emil, Potsa Pál, Wild Ernő, Tóth Ákos, Krolopp Alfréd és Krolopp Hugó. — Pecháta József csak feltételesen ajánlható, mert jelen folyamodványához a felvétele jogositó bizonyítvány mellékelve nem volt; a szabadhely adományozása tehát ennek pótolásáig függőben tartandó.

A Walter Nándor nevében közvetlenül a ministeriumhoz beadott és a mai napon ide érkezett folyamodvány, minél elkésett, tekintetbe vehető nem volt. —

Hitelesítik: **Szabó József,**
Vörös Sándor, egyl. elnök.
Dr. Szentkirályi Ákos, **Gamauf Vilmos,**
Szenkowich Márton. e. titkár.

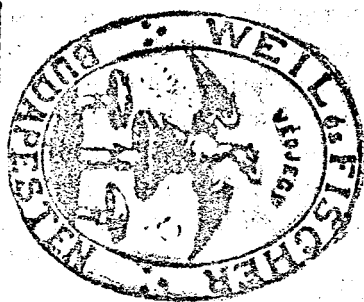
Lapunk mai mellékletét

Mayfarth Fülöp és társa gazdasági és borászati gépek gyárainak időszerű árjegyzékét melegen ajánljuk t. olvasóinknak szives figyelmébe.

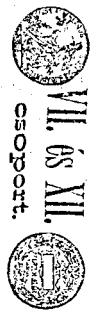
Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Ügynökök megfelelő %-ban részesülnek.

Uj iparág meghonosítása, hulladékok és melléktermékek előállítására értékesítése, nagyban termelés és versenyképességért.

FISCHER és HEDLBERG
ezelőtt Well és Fischer

vegyészeleti kátrány-termékek, karbolan karbolanvas masz, karbol-oleum, kötődellomex és facement-töltés

GYÁRA.

Budapestben, Kisújvárosi sorokszári-út 9607

CARBOT-OLEUM

legelősebb díobarna színű fatöltő szezsindelytelőkre, kerítésre és gazdasági és közökre, melynek használata folytán elpusztíthatatlan tartósságot nyer a fa, a mázola akárcsi végezhető.

A carbol-oleum ára:

hordókban 100-200 kg-ig... 17 kr

100 kg. kisebb edényekben... 19 kr

5-10 kg. próbaküldemények... 22 kr

Ájánlja egyszerűen vörösi, zölde és pala

barna kátrányfestéket zsindelytelőkre

mázolására

gyármányalkotói árjegyzékét és használattal

sokat ingyen és bérmentve küldenek.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter tüzifa	1 kiló marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Budapest	augusztus 14	métermáza	865	—	677	895	652	502	—	—	—	—
Brassó	augusztus 1	hektoliter	681	—	513	500	760	543	260	150	260	40
Deés	augusztus 12	"	840	780	680	—	460	660	420	280	280	32
Fogaras	augusztus 9	"	600	550	350	—	250	450	200	130	200	32
Gyula-Fehérvár	augusztus 3	"	600	500	425	—	275	500	300	200	240	37
Kézdi-Vásárhely	augusztus 14	"	560	—	370	360	230	460	350	90	210	32
Kolozsvár	augusztus 15	métermáza	700	—	580	—	600	600	300	140	300	34
Maros-Vásárhely	augusztus 8	"	748	630	630	560	572	553	360	230	280	32
Nagy-Szeben	augusztus 9	hektoliter	530	410	380	360	210	480	160	100	300	36
Nagy-Várad	augusztus 13	"	580	474	432	358	234	400	280	150	320	48
Sepsi-Szt.-György	augusztus 12	"	560	520	370	340	250	450	300	100	150	32
Szász-Régen	augusztus 8	"	575	480	350	—	340	460	230	120	260	32
Torda	augusztus 10	"	600	450	450	350	300	525	300	30	238	32